

Augustijnenstraat 72, Mechelen

Een archeologische begeleiding

Augustijnenstraat 72, Mechelen

Een archeologische begeleiding

D. Van den Notelaer en A. Thomson

Colofon

VEC Rapport 105

Opgraving ☒	Prospectie ☐
Projectcode Agentschap OE:	2018J19
Naam aanvrager:	Dominick Van den Notelaer (OE/ERK/Archeoloog/2018/00204)
Naam site:	Augustijnenstraat 72, Mechelen

Augustijnenstraat 72, Mechelen

Een archeologische begeleiding

Vlaams Erfgoed Centrum bvba

Auteurs: D. Van den Notelaer & A. Thomson

Foto's en tekeningen: Vlaams Erfgoed Centrum, tenzij anders vermeld

© Vlaams Erfgoed Centrum bvba, Geel, juli 2020

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Vlaams Erfgoed Centrum bvba.

Vlaams Erfgoed Centrum bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

D/2020/13.254/105

ISSN 2295-2675

Vlaams Erfgoed Centrum

Liesdonk 5

2440, Geel

info@vlaamserfgoedcentrum.be

www.vlaamserfgoedcentrum.be

Inhoud

1	Beschrijvend gedeelte	5
1.1	Inleiding	5
1.2	Administratieve gegevens	6
1.3	Archeologische voorkennis binnen het plangebied	7
1.4	Onderzoeksopdracht	7
1.4.1	Vraagstelling	7
1.4.2	Randvoorwaarden	7
1.4.3	Huidige situatie	8
1.4.4	Beschrijving van de werken	9
1.5	Onderzoeksstrategie en methoden	10
2	Beschrijving van het kader van de site	12
2.1	Beschrijving van het aardwetenschappelijke kader	12
2.2	Beschrijving van het historisch en archeologisch kader	16
2.2.1	Historische gegevens	16
2.2.2	Archeologisch onderzoek in de regio	16
3	Assessmentrapport	19
3.1	Inleiding	19
3.2	Opbouw van het plangebied	19
3.3	Assessment van de site	22
4	Conclusie	23
4.1	Beantwoording van de onderzoeksvragen	23
5	Samenvatting	25
	Literatuur	26
	Lijst van afbeeldingen en tabellen	26
	Bijlage 1 Plannenlijst	27
	Bijlage 2 Fotolijst	29
	Bijlage 3 Vlakhoogtes	30
	Bijlage 4 Afkortingen in de database	31

Tabel 1.1. Overzicht van de archeologische periodes. (bron: Onderzoeksbalans Vlaanderen)

Periode	Tijd in jaren	
Nieuwste tijd:		19 ^e E – heden
Nieuwe tijd:		16 ^e E – 18 ^e E na Chr.
Middeleeuwen:		5 ^e E – 15 ^e E na Chr.
Late Middeleeuwen	13 ^e E – 15 ^e E na Chr.	
Volle Middeleeuwen	10 ^e E – 12 ^e E na Chr.	
Vroege Middeleeuwen C / Karolingische periode	8 ^e E – 9 ^e E na Chr.	
Vroege Middeleeuwen B / Merovingische periode	6 ^e E – 8 ^e E na Chr.	
Vroege Middeleeuwen A / Frankische periode	5 ^e E – 6 ^e E na Chr.	
Romeinse tijd:		57 voor Chr. – 402 na Chr.
Ijzertijd:		800 – 57 voor Chr.
Late ijzertijd	250 – 57 voor Chr.	
Midden-ijzertijd	475/450 – 250 voor Chr.	
Vroege ijzertijd	800 – 475/450 voor Chr.	
Bronstijd:		2100/2000 – 800 voor Chr.
Neolithicum (Jonge Steentijd):		5300 – 2000 voor Chr.
Finaal-Neolithicum	3000 – 2000 voor Chr.	
Laat-Neolithicum	3500 – 3000 voor Chr.	
Midden-Neolithicum	4500 – 3500 voor Chr.	
Vroeg-Neolithicum	5300 – 4800 voor Chr.	
Mesolithicum (Midden-Steentijd):		ca. 9500 – 4000 voor Chr.
Paleolithicum (Oude Steentijd):		tot 10 000 voor Chr.

Bron: Onderzoeksbalans Vlaanderen

1 Beschrijvend gedeelte

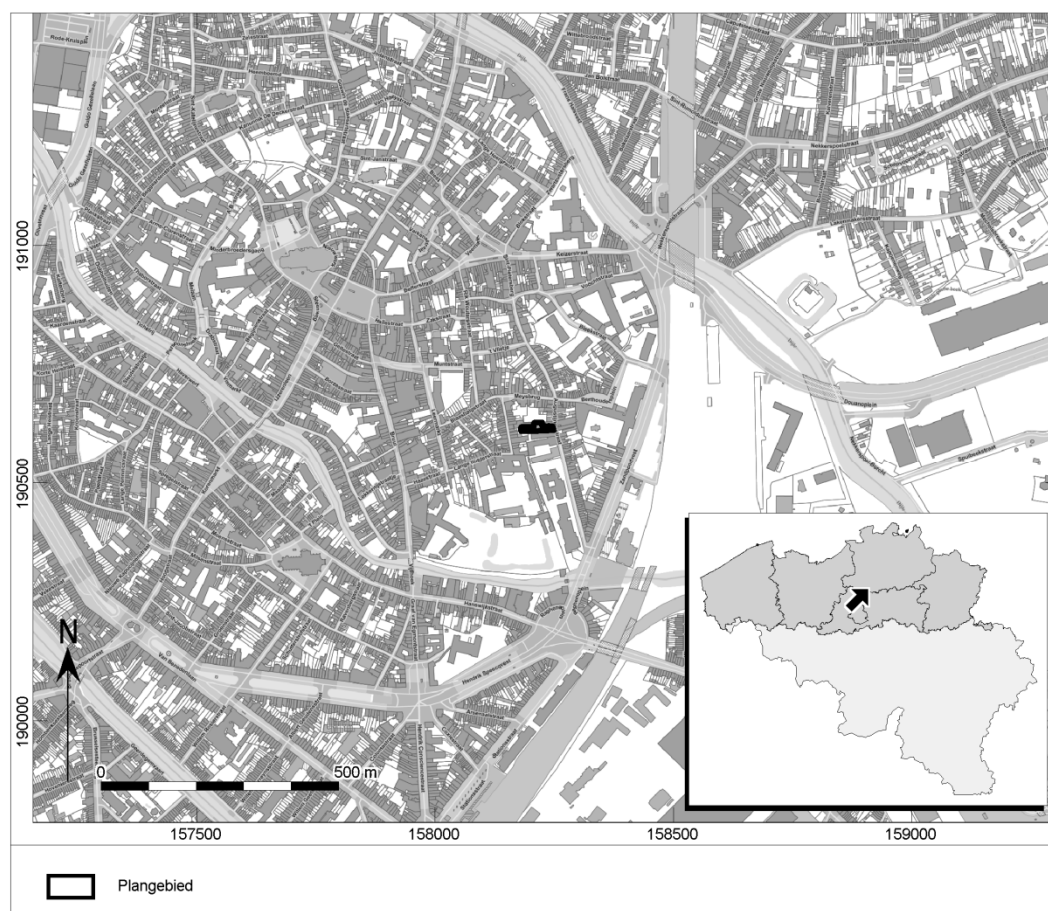
1.1 Inleiding

In opdracht heeft het Vlaams Erfgoed Centrum bvba in november 2018 een archeologische begeleiding uitgevoerd in Mechelen aan de Augustijnenstraat (afb. 1.1 en 1.2). Het onderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van verbouwingswerken. De begeleiding volgt op een eerder uitgevoerd bureauonderzoek uitgevoerd door het Vlaams Erfgoed Centrum BVBA.¹

Tijdens het bureauonderzoek werd een zone afgebakend voor archeologische begeleiding. Het betreft de zone waarbij de afbraakwerken de vloer zouden uitbreken. Het onderzoeksgebied bleek een groot potentieel te hebben op archeologische restanten uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd. Omdat het niet mogelijk was een vooronderzoek uit te voeren omwille van de bebouwing binnen het plangebied, werd geopteerd de afbraakwerken archeologisch te begeleiden.

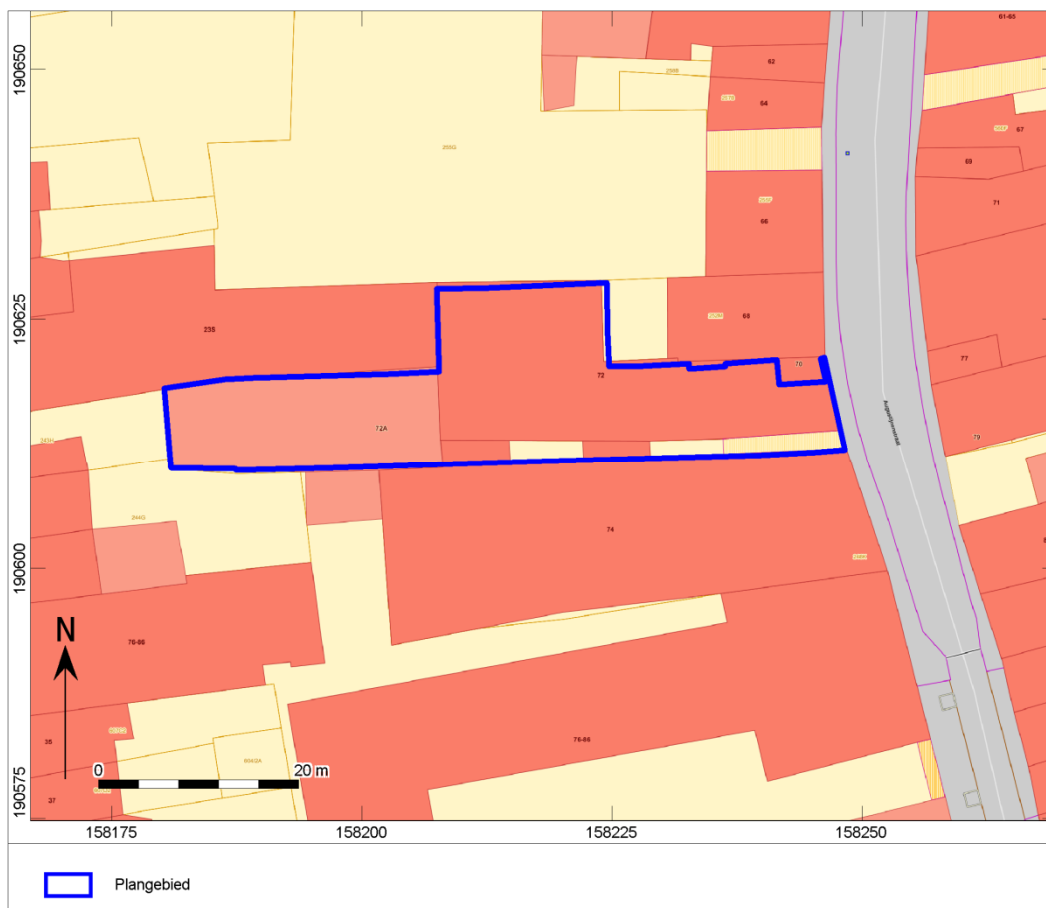
Het veldwerk is uitgevoerd op 5 en 6 november 2018. De werfbegeleiding werd uitgevoerd door Dominick Van den Notelaer (veldwerkleider) en Jonas Lemahieu (archeoloog-assistent). De afbraakwerken werden uitgevoerd door onderaannemer Dikkrie BVBA. Het archeologisch onderzoek stond onder toezicht van Bart Robberechts (Archeologische Dienst Mechelen) en Alde Verhaert (Agentschap Onroerend Erfgoed).

De resultaten van de archeologische begeleiding worden in dit rapport gepresenteerd. Na dit inleidende hoofdstuk volgt in hoofdstuk 2 het bredere archeologische, historische, en aardkundige kader waarin het plangebied zich bevindt. In hoofdstuk 3 worden de bevindingen van de archeologische begeleiding gerapporteerd. Hoofdstuk 4 vormt een conclusie en de beantwoording van de vooropgestelde onderzoeksvragen. Het onderzoek wordt ten slotte samengevat in hoofdstuk 5.

Afb. 1.1. Locatiekaart van het plangebied.

¹ Schoups 2018A.

Afb. 1.2. Aanduiding van het plangebied op de GRB kaart.

1.2 Administratieve gegevens

Uitgevoerde fasen binnen het onderzoek:	Archeologische begeleiding
Aanleiding:	Verbouwingswerken
Locatie:	Augustijnenstraat 72
Plaats:	Mechelen
Gemeente:	Mechelen
Provincie:	Antwerpen
Kadastrale gegevens:	Gemeente Mechelen, eerste afdeling, sectie C, nummer 248R.
Maximale diepte bodemverstoring	5.95 TAW
Oppervlakte plangebied	746 m ² / 0,07 ha
Coördinaten (<i>bounding box</i> ; <i>Lambertcoördinaten</i> (<i>EPSG:31370</i>))	158.180,4 / 190.618,1 158.180,8 / 190.610,3 158.248,1 / 190.612,2 158.246,0 / 190.621,1
Projectcode	2018J19
VEC-projectcode:	MECN2-18
ID archeologienota:	6512
ID begeleiding:	1448
Auteurs:	D. Van den Notelaer & A. Thomson
Begindatum begeleiding:	5/11/2018
Einddatum begeleiding:	6/11/2018
Beheer en plaats documentatie:	Onroerend Erfgoed Depot Mechelen Leuvensesteenweg 474 2812 Muizen
Relevante thesaurustermen:	Archeologische begeleiding; Stadskern

1.3 Archeologische voorkennis binnen het plangebied

Op basis van het bureauonderzoek² werd een hoge verwachting opgesteld voor archeologische resten uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd. Ook het aantreffen van Volmiddeleeuwse en Vroegmiddeleeuwse contexten werd tot de mogelijkheden gerekend, al kan dit potentieel niet gestaafd worden door andere opgravingen, historische bronnen of kaartmateriaal. In theorie bestaat er eveneens een kans op overblijfselen daterend tussen het Laat-Paleolithicum tot en met de Romeinse periode. Indien deze aanwezig waren binnen het plangebied, wordt de kans dat deze verstoord werden door de latere geattesteerde bebouwing echter groot geacht. De aanwezige bebouwing liet niet toe een booronderzoek of proefputten/sleuven onderzoek uit te voeren om het archeologisch potentieel te toetsen. Daarom werd besloten over te gaan tot een werfbegeleiding van de afbraakwerken.

1.4 Onderzoeksopdracht

1.4.1 Vraagstelling

In het programma van maatregelen werden de volgende onderzoeksvragen geformuleerd:³

Landschap

- 1 Hoe is de opbouw van het profiel (lithologische laagopvolging en bodemhorizonten)?
- 2 In welke mate en waar is de bodem in het plangebied verstoord?

Bij het ontbreken van archeologische resten

- 3 welke verklaring is hiervoor te geven? Is er sprake van :
 - a. (Sub)recente verstoring en postdepositionele processen?
 - b. Beperking van de archeologische waarnemingsmogelijkheden door bodemprocessen, methodische, technische, logistieke of personele beperkingen, weersomstandigheden, terreinomstandigheden (zoals huidig gebruik)?
 - c. Afwezigheid van bewoning en/of intensief landgebruik?
 - d. Een combinatie van genoemde factoren?

Vragen met betrekking tot de verwachte resten van bebouwing uit de Late Middeleeuwen/Nieuwe tijd

- 4 Wat is de ruimtelijke verspreiding van vondsten en de grondsporen?
- 5 Welke specifieke activiteiten zijn hier uitgevoerd?
- 6 Uit historische bronnen is bekend dat in de omgeving van het plangebied leerlooierijen gevestigd zijn geweest. Zijn hiervoor aanwijzingen binnen het plangebied?
- 7 Zijn er aanwijzingen voor andere (specifieke) ambachtelijke activiteiten die zich binnen het plangebied hebben afgespeeld?
- 8 Hoe kunnen de vindplaatsen worden getypeerd?
- 9 Hoe verhouden de resultaten zich tot andere vindplaatsen? Wijkt het beeld af? Zo ja, waarom?
- 10 Wat is de aard van de archeologische resten?
- 11 Wat is de bewaringstoestand van de archeologische resten?
- 12 Wat is de datering van de archeologische resten en is er sprake van een fasering?
- 13 Wat is de ruimtelijke inrichting van het nederzettingsterrein, eventueel in verschillende fasen?
- 14 Is er een verwachting dat buiten het nu onderzochte gebied nog resten van de eventuele vindplaats aanwezig zijn en wat is de verwachting over de fysieke en inhoudelijke kwaliteit daarvan?

1.4.2 Randvoorwaarden

Het programma van maatregelen waarborgt een gedegen omgang met het waardevol archeologisch erfgoed binnen het onderzoeksterrein. Elke bodemingreep voor de uitvoer van het archeologisch onderzoek voorgeschreven in het Programma van Maatregelen of buiten hierboven vastgelegde maatregelen worden gezien als een inbreuk tegen het Onroerenderfgoeddecreet. Elke overtreding tegen het onroerend erfgoed wordt gesanctioneerd volgens Art. 11.2.1 – Art. 11.2.6 van het Onroerenderfgoeddecreet.

² Schoups 2018A.

³ Schoups 2018B.

In het programma van maatregelen wordt de volgende randvoorwaarde geformuleerd:

“Wanneer er archeologische resten en sporen aangetroffen worden, dient nader bekeken te worden of er een noodzaak en/of mogelijkheid is tot het behoud in situ. Wanneer behoud in situ inderdaad wenselijk is, dient besproken te worden wat de meest geschikte maatregelen hiervoor zijn (Is het voldoende om de resten af te dekken met een doek of dient er ook extra zand voorzien te worden?). Bij voorkeur wordt er een buffer voorzien rond de aanwezige resten, maar dit dient ter plaatse bekeken te worden samen met de civieltechnische aannemer en opdrachtgever.

Een situatie waarin in situ behoud overwogen dient te worden, is wanneer er behoudenswaardige muurfragmenten aangetroffen worden. Bij het uitbreken van deze dieperliggende structuren worden aanpalende sporen namelijk ook aangetast en dit dient ten allen tijde vermeden te worden. Wanneer er toch dient overgegaan te worden tot het uitbreken van deze structuren, is het belangrijk dat dit gebeurt met een zo klein mogelijke impact op het omliggende bodemarchief en onder nauwe begeleiding van de archeoloog.”⁴

1.4.3 Huidige situatie

Voor de aanvang van de afbraakwerken bevond er zich op het terrein een magazijn met erachter een bureau, een werkplaats en een opslagruimte. Dit gebouw heeft huisnummer 72. Achter huisnummer 72 bevindt zich een woning met huisnummer 72A. Hier zullen er geen werken plaatsvinden. Boven huisnummer 72 is huisnummer 70 gelegen. Een steegje aan de zuidzijde van het plangebied geeft toegang van de straat naar huisnummer 72A.

Afb. 1.3. Situatie voor de afbraakwerken.

⁴ Schoups 2018B, p. 15.

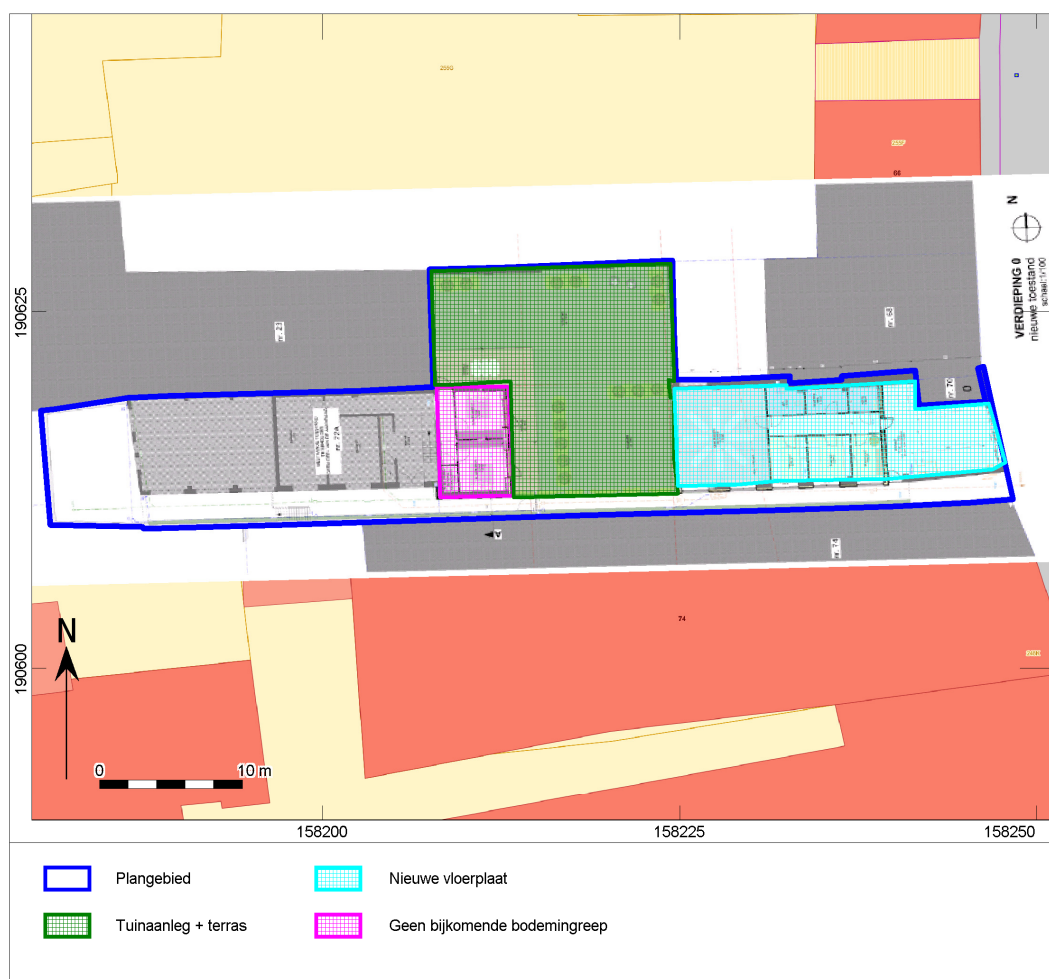
1.4.4 Beschrijving van de werken

De werken omvatten het realiseren van een kinesistenpraktijk ter hoogte van het huidige magazijn. (afb. 1.4 & 1.5). Aan de straatzijde werd een garage gepland. Deze garage is verbonden met een gang die toegang verleent tot een wachruimte, een toilet, een technische ruimte voor de verwarmingsketel, een verzorgingsruimte en de twee praktijken. Aan het einde van de gang is een gemeenschappelijke ruimte gepland. De bestaande bebouwing werd op deze plaats niet afgebroken, maar de vloerplaten werden wel verwijderd. Zowel de bestaande als de geplande vloerplaat hebben een dikte van 20cm. Ook onder de vloerplaat zal nog een deel worden verdiept om onder de vloer isolatie aan te kunnen leggen.

Ter hoogte van de huidige werkplaats werd een tuin met terras aangelegd. De oorspronkelijke loods werd hiervoor gedeeltelijk afgebroken. Ook op deze plaats bedraagt de dikte van de vloerplaat 20 cm. Er werd echter 10cm extra afgegraven. Deze uitgraving werd gedicht met teelaarde. In het zuidwesten van het magazijn was momenteel een stookruimte en een bureau gesitueerd. Deze werden omgevormd tot een stookruimte en twee kamers. Ter hoogte van deze ruimte vonden dus geen bodemingrepen plaats. Ook waar de gang die gebouw 72A met de straat verbindt gesitueerd is, vonden geen verdere bodemingrepen plaats.

Afb. 1.4. Overzichtplan van de geplande situatie.

Afb. 1.5. Overzichtplan van de geplande situatie met aanduiding van de bodemingrepen.

Op basis van de geplande bodemingrepen werd een zone afgebakend waar de werken archeologisch begeleid zouden worden. Aangezien de werken ter hoogte van de tuin- en terraszone en de nieuwe vloerplaat mogelijk aanwezige archeologische restanten zouden beschadigen, werd deze zone archeologisch begeleid.

1.5 Onderzoeksstrategie en methoden

De archeologische begeleiding is uitgevoerd conform de Code van Goede Praktijk specifiek zoals beschreven in hoofdstuk 15 tot en met 22.

De totale zone waar de vloerplaat werd uitgebroken werd geregistreerd als werkput 1 (Afb. 1.6). Deze werkput meet 357m². De bodemingrepen werden begeleid door de erkend archeoloog en de assistent-archeoloog. Daarnaast zijn op regelmatige afstanden vlak- en maaiveldhoogtes ingemeten. Er werden referentiefoto's gemaakt van de aangetroffen vlakken.

Er werden tijdens het veldwerk geen lengteprofielen gedocumenteerd. De enige aangesneden horizonten betreffen immers lagen die te relateren zijn aan de recente bebouwing op het terrein. Onder het oorspronkelijke vloerniveau werd een oudere vloer ontdekt met daaronder een dunne zandlaag die bovenop een laag steenslag lag. Deze bevonden zich binnen het onderzoeksgebied telkens op eenzelfde diepte. Omdat de steenslaglaag niet werd geroerd zou een profiel slechts de top en diepte van de vloer en de diepte van de zandlaag weergeven. Omdat beide recent zijn, geen hoogteverloop kennen, en omdat de dieptes reeds digitaal werden ingemeten, werd besloten dat het registreren van een lengteprofiel geen relevante informatie zou bieden.

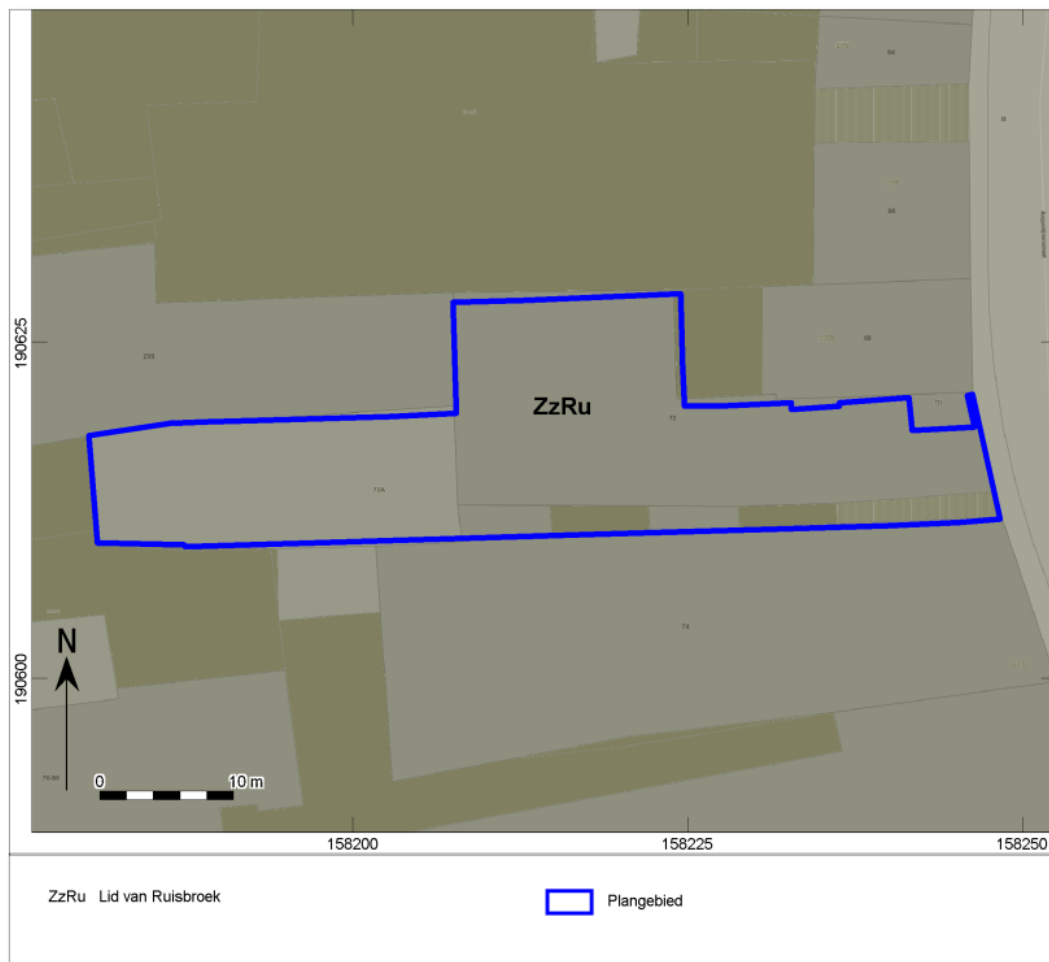

Afb. 1.6. Locatie werkput 1 binnen het projectgebied.

2 Beschrijving van het kader van de site

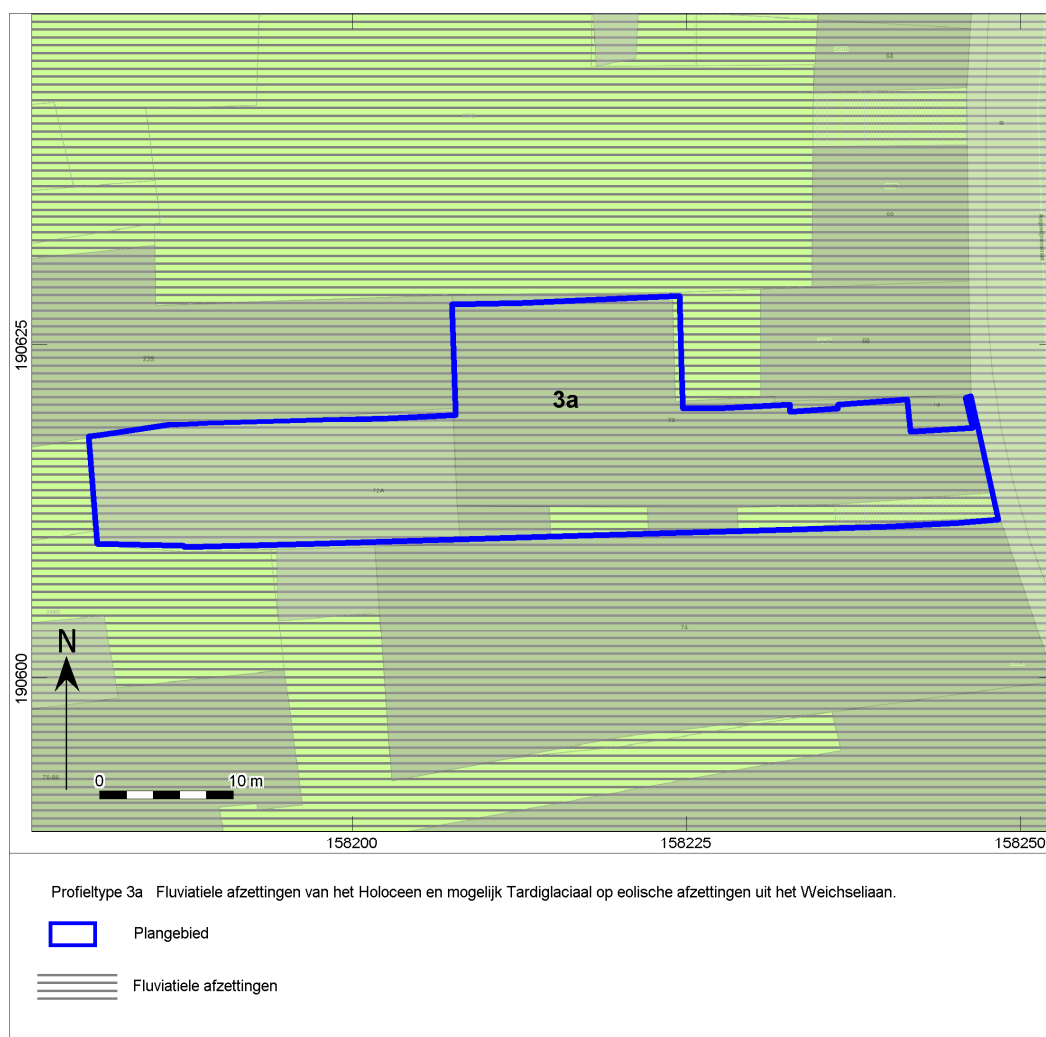
2.1 Beschrijving van het aardwetenschappelijke kader

Ondanks het feit dat Mechelen zich in de provincie Antwerpen bevindt, ligt het op geomorfologisch vlak in het gebied dat de Brabantse Kempen wordt genoemd. In de ondergrond is volgens de tertiaire kaart het Lid van Ruisbroek (ZzRu) terug te vinden (afb. 2.1). Dit lid is een onderdeel van de Formatie van Merksplas en bestaat uit grijsbruine fijne, glauconiethoudende zanden met enkele kleirijke horizonten.

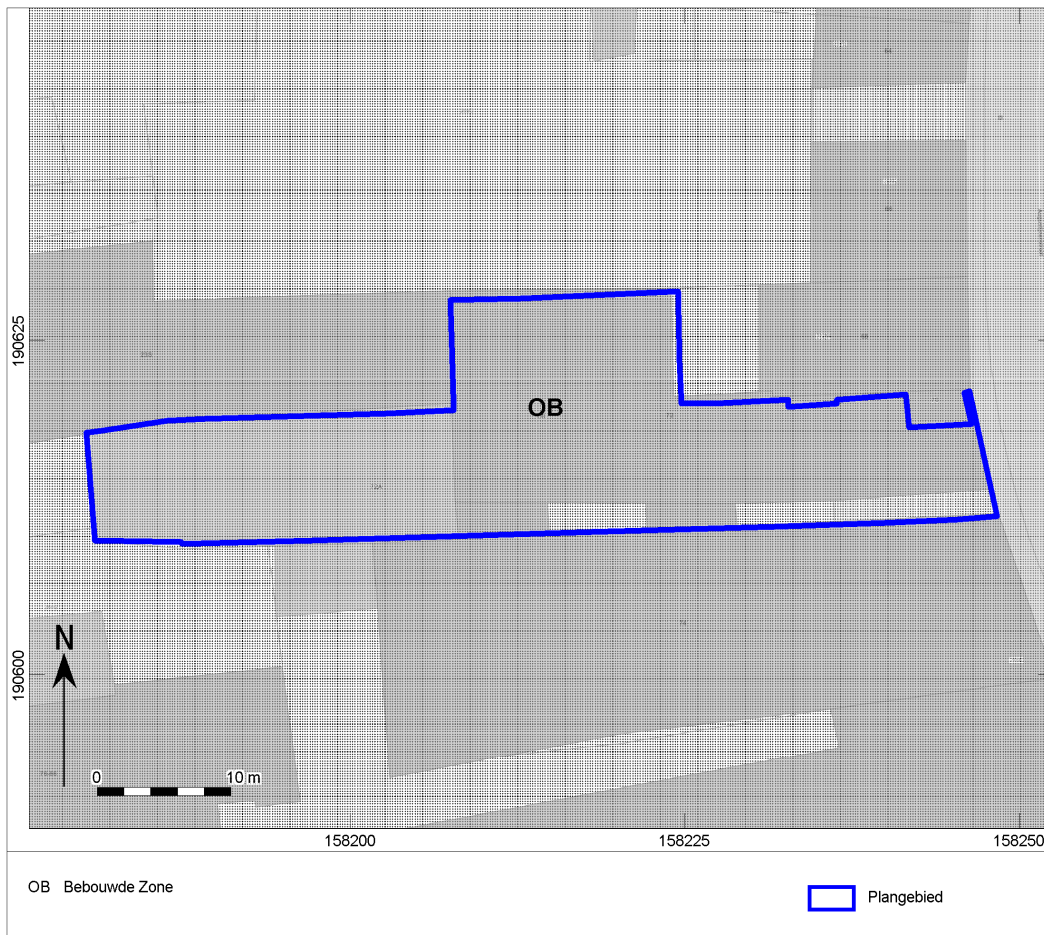
Afb. 2.1. Locatiekaart van het plangebied op de tertiaire kaart.

Boven de Tertiaire bodem bevindt zich zand dat zich fluviatiel in het Laat-Pleistoceen in de Tertiaire bodem insneed (afb. 2.2). Deze zijn afkomstig van de Dijle. Hierboven bevinden zich niveo-eolische zandafzettingen. Dit pakket wordt op zijn beurt weer afgedekt door Holocene fluviatiele afzettingen. De herkomst van deze laatste fluviatiele afzettingen is onzeker.

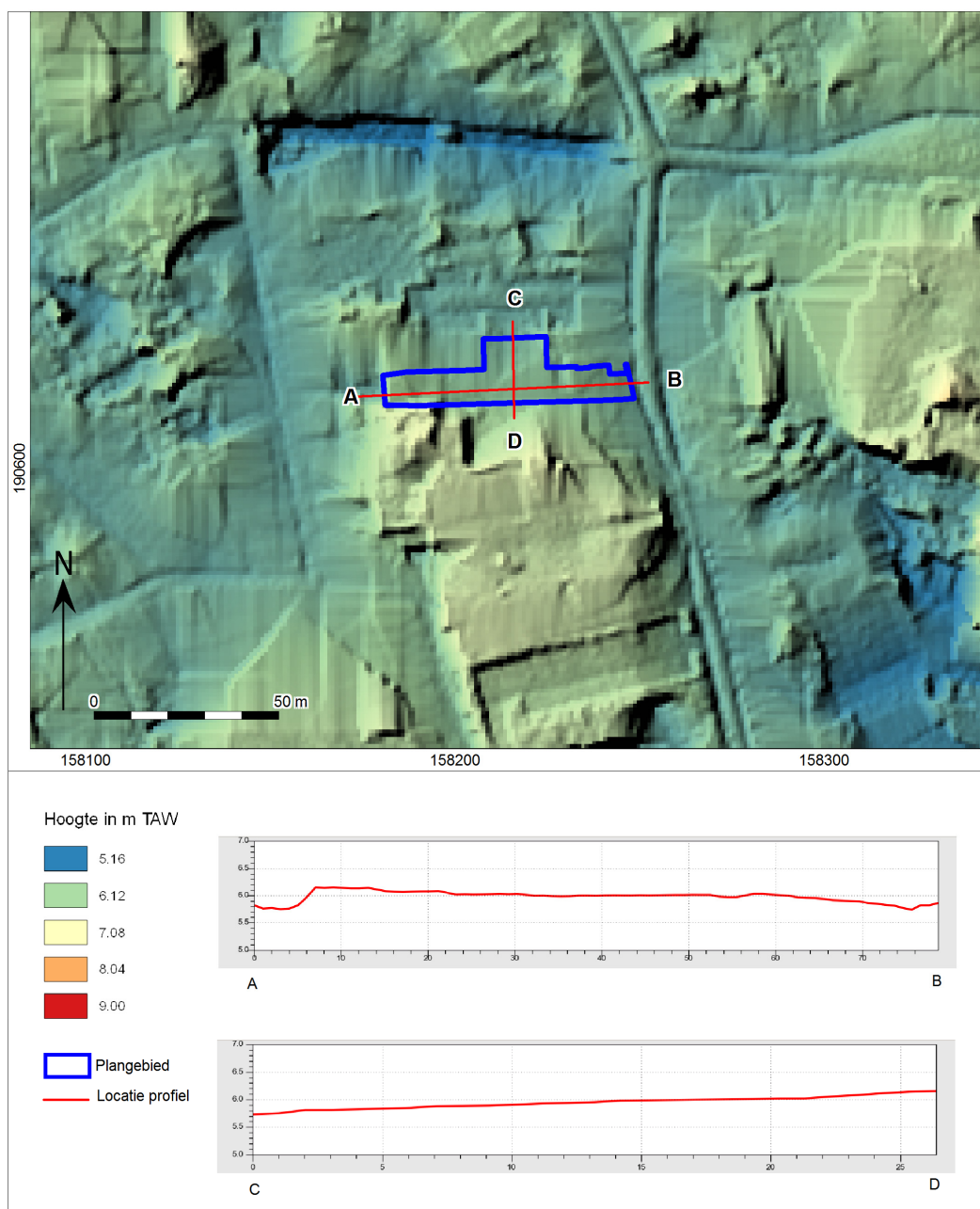
Afb. 2.2. Locatiekaart van het plangebied op de quartairgeologische kaart.

De bodemkaart (afb. 2.3) toont aan dat het plangebied gelegen is in een bebouwde zone (OB). Bij bebouwde zones wordt vermoed dat de oorspronkelijke bodemopbouw geheel of gedeeltelijk verstoord is door bouwactiviteiten.

Afb. 2.3. Locatiekaart van het plangebied op de bodemkaart.

Op het digitaal hoogtemodel Vlaanderen (afb. 2.4) is duidelijk te zien dat het plangebied genivelleerd is. Het maaiveld bevindt zich op ongeveer 6m TAW. Naar het noorden toe helt het terrein licht af.

Afb. 2.4. Locatiekaart van het plangebied op het DHM van Vlaanderen.

2.2 Beschrijving van het historisch en archeologisch kader

2.2.1 Historische gegevens

Een referentie naar de Mechelse abdij Apud Maalinas uit de Annales Bertiniani anno 870 n.Chr. is de eerste historische vermelding van de stad.⁵ De stad is uit twee kernen nabij de Dijle gegroeid die tegen de twaalfde eeuw naar elkaar gegroeid waren.⁶ Rondom deze periode werd ook de eerste omwalling rondom Mechelen aangelegd.⁷ Ter hoogte van Mechelen bevinden de oevers van de Dijle zich dicht bijeen. Hierdoor werd Mechelen een belangrijke oversteekplaats voor economisch trafiek.⁸ Aanvankelijk was deze oversteekplaats niet meer dan een doorwaadbare zone. Vanaf de 12de eeuw werd door de aanleg van o.a. dijken en kades het water opgestuwd waardoor de bouw van een brug noodzakelijk was. De huidige Grootbrug (ook Hoogbrug genoemd) is de oudste stenen brug van België en heeft een eerste vermelding daterend uit 1261. Vanaf de dertiende eeuw komt Mechelen dan ook op als een bloeiend economisch centrum.⁹ Door de opbloei van de stad wordt tussen 1264 en 1268 een tweede, grotere omwalling rondom de stad opgericht.

In de 14^e eeuw wordt Mechelen in zeven parochies opgedeeld.¹⁰ In 1342 vindt er een grote stadsbrand plaats in Mechelen.¹¹ Halverwege de 15^e eeuw wordt Mechelen een belangrijk textielcentrum.¹² Doordat landvoogdes Margareta van York en vervolgens Margareta van Oostenrijk hun residenties in Mechelen opbouwen, wordt Mechelen een voorname plaats binnen het Bourgondische bestuur.¹³ Wanneer het hof in 1530 richting Brussel verhuist, verliest Mechelen ook een deel van haar prestigieuze positie. Desalniettemin blijft Mechelen een belangrijk centrum, aldus getuigen de oprichting van een militair hospitaal, de centrale opslagplaats van de artillerie, en de vestiging van de aartsbisshopzetel van Brussel.¹⁴

In de 16^e eeuw wordt Mechelen geteisterd door de Godsdientoorlogen. De bebouwing buiten de stadsmuren wordt vernield en de stad wordt aangewend als bastion.¹⁵ Een groot deel van de Mechelaars vluchtte dan ook en verhuisde naar andere oorden. Na de godsdienststroeibelen worden de kloosters in de stad weer opgebouwd, maar deze zal nooit meer teruggroeien tot haar oorspronkelijke niveau.

De Augustijnenstraat ligt binnen de historische stadskern. De straat dankt zijn naam aan een Augustijnenklooster dat zich op het einde van het straat tegen de veemarkt bevond. Dit klooster was gesticht in 1252 en is in de 19de eeuw afgebroken. De bebouwing rondom de Augustijnenstraat kreeg waarschijnlijk in de tweede helft van de 13^e eeuw vorm.¹⁶

2.2.2 Archeologisch onderzoek in de regio

Er zijn rondom het plangebied een behoorlijk aantal CAI-meldingen en beschermde monumenten terug te vinden (afb. 2.5 & tabel 2.1):

In het onderzoeksgebied zijn op basis van de CAI meerdere archeologische meldingen bekend. De meeste van deze meldingen houden verband met de Middeleeuwse en Nieuwe Tijdse stadsgeschiedenis van Mechelen. Op amper 8m te zuidwesten van het plangebied werd, in 1984, een leerlooieratelier aangetroffen en op 31m ten zuiden van het plangebied is het Augustijnenklooster gelegen.

Tijdens een opgraving in 2013 aan de Muntstraat werden Romeinse munten aangetroffen uit de 1ste of 2de eeuw.

⁵ Troubleyn *et al.* 2007, p. 16-17.

⁶ Kochen 1981, p. 13; Troubleyn *et al.* 2007, p. 16-17; Verhulst 1999, p. 112-113.

⁷ Kinnaer 2019, p. 2.

⁸ Troubleyn *et al.* 2007, p. 13.

⁹ Troubleyn *et al.* 2007, p. 21.

¹⁰ Kinnaer 2019, p. 3.

¹¹ Kinnaer 2019, p. 3.

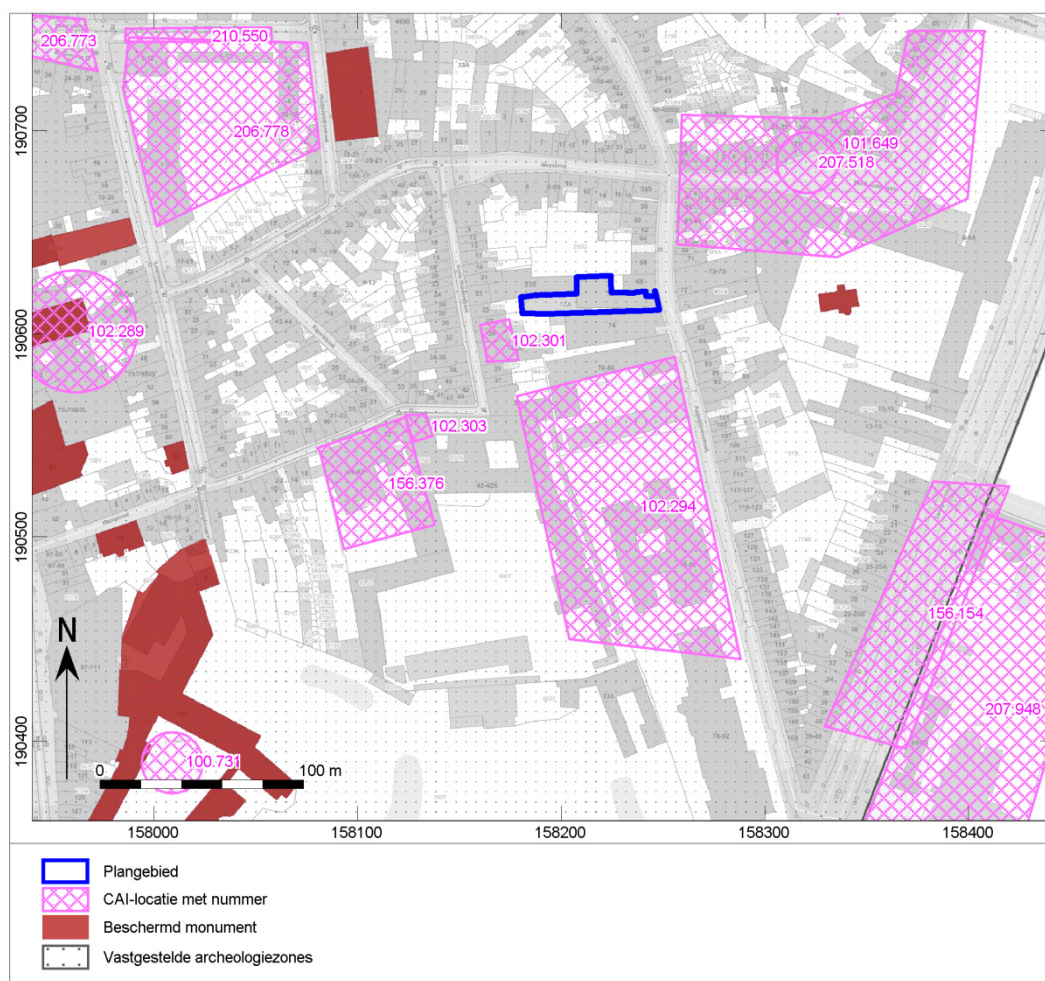
¹² Chorley 1998, p. 115; Kinnaer 2019, p. 11.

¹³ Kinnaer 2019, p. 11.

¹⁴ Kinnaer 2019, p. 11-12.

¹⁵ Kinnaer 2019, p. 12.

¹⁶ Persoonlijke communicatie met F. Kinnaer, geciteerd in Schoups 2018A.

Afb. 2.5. Het projectgebied met aanduiding van de CAI-locaties en beschermde monumenten.

Tabel 2.1. Overzicht meldingen uit de Centraal Archeologische Inventaris.

CAI nummer	Afstand t.o.v. plangebied	Datering	Omschrijving
100731	266m	Late Middeleeuwen 16 ^{de} eeuw	Commanderij Pitzemburg: - In 1955 werd, tijdens graafwerken voor een nieuwe vleugel, een aardewerk potje aangetroffen in een leemachtige laag. Het werd op circa 1300 gedateerd. - In 1958 werd een collector aangelegd. Tijdens de werken werden de keldergewelven van de commanderij blootgelegd. In een van de nissen werd aardewerk aangetroffen. Naast aardewerk werd ook glas uit de 16de eeuw gevonden.
101649	29m	Vroege Middeleeuwen	Berthoudersplein I (burcht).
102289	190m	Middeleeuwen	Tijdens een controle van werken in 1978 werden verschillende leerfragmenten aangetroffen. Deze wijzen erop dat hier huidevetters of leerlooiers werkzaam zijn geweest. Daarnaast werden ook funderingen in baksteen aangetroffen, die op horizontale boomstammen steunden, en beerputten met talrijk middeleeuws en postmiddeleeuws materiaal.

CAI nummer	Afstand t.o.v. plangebied	Datering	Omschrijving
102294	31m	Late Middeleeuwen 17 ^{de} eeuw	Augustijnenklooster: Tijdens een opgraving in 1981 werden de funderingsresten van een Laat Middeleeuws klooster blootgelegd. Verder werden er een afval- of beerput aangetroffen en een tonwaterput die secundair gebruikt werd als een beerput. Eerder in 1951 zouden al fragmenten van huidevetterskuipen aangetroffen zijn. In 1972 tijdens een controle van werken werden ook al zware muurresten aangetroffen. Mogelijk zijn deze afkomstig van het portiersvertrek. Verder werd in 1972 een grafsteen uit 1676 aangetroffen op een van de muren. Deze zou in 1951 al gevonden zijn samen met nog andere grafstenen.
102301	8m	Late Middeleeuwen 16 ^{de} -17 ^{de} eeuw	Tijdens een opgraving in 1984 werd een volledig leerlooieratelier uit de Late Middeleeuwen, met huidevetterskuipen, in situ aangetroffen. Daarnaast werden ook afval-/beerputten aangetroffen uit de 16 ^{de} -17 ^{de} eeuw. In een van de beide putten werden honderden horens van runderen aangetroffen.
102303	70m	Middeleeuwen	Tijdens een opgraving in 1985 werden huidevetterskuipen gevonden.
156154	160m	Middeleeuwen	Tijdens een controle van werken in 1979 werd het tracé van de stadsmuur enkele dagen opengelegd. Het is echter onduidelijk of de stadsmuur ook effectief werd aangetroffen.
156376	78m	16 ^{de} eeuw	Kanaal/vaarweg: de overdekte vliet "Klem".
206773	237m	Late Middeleeuwen Nieuwe Tijd 18 ^{de} eeuw	Bij een controle van werken uit 1970 werden aangepunte palen die met de Kolen vliet gelijklieden aangetroffen over de hele opgegraven oppervlakte. Tussen de rijen palen was een duidelijke aanslibbinglaag aanwezig, waarin vooral (dieren)beenderen werden gevonden. Dit alles werd gedateerd in de Late Middeleeuwen. Uit de 18 ^{de} eeuw werd een kruikje gevonden in de opvulling van de vliet. Aan de kant van de Huidevettersstraat werden funderingen van huizen uit de Nieuwe Tijd blootgelegd. Deze huizen werden gebouwd op de funderingen van vroegere middeleeuwse woningen.
206778	124m	Late Middeleeuwen	Tijdens opgravingen in 1970, 1971 en 2009 werd mogelijk een muur van een vliet aangetroffen. De muur kon over een lengte van 25m gevolgd worden. De constructie steunde op houten palen die met een 7cm dikke plank bezet waren. Verder werden gemetselde kalkputten, houten looikuipen en hoornpitten aangetroffen. Tijdens het onderzoek in 2009 kwamen ook enkele religieuze beeldjes aan het licht.
207518	82m	Middeleeuwen	Bij graafwerken die uitgevoerd werden rond het Hof van Nassau werd een gotische kapel aangetroffen en twee schedels.
207948	190m	19 ^{de} eeuw	Tijdens een opgraving aan de Zandpoortvest in 1998 werden figuurtjes uit pijpenaarde gevonden. Het waren voornamelijk menselijke en dierlijke figuren. De figuurtjes waren artefacten van schietkramen op kermissen.
210550	177m	Midden Romeinse Tijd Volle Middeleeuwen Late Middeleeuwen 16 ^{de} -18 ^{de} eeuw	In 2013 werd een opgraving uitgevoerd aan de Muntstraat. Er werden met een metaaldetector Romeinse munten gevonden uit de 1 ^{ste} of 2 ^{de} eeuw. Uit de 12 ^{de} -14 ^{de} eeuw werden kuilen en/of ophogingslagen aangetroffen. Ook uit de 13 ^{de} -15 ^{de} eeuw werden ophoging- en opvullinglagen aangetroffen. Deze dienden om het terrein opnieuw bouwrijp te maken. Verder werd er uit deze periode ook aardewerk gevonden. Uit de 16 ^{de} -18 ^{de} eeuw werden resten van muren en vloeren aangetroffen, alsook een broodoven of bouwoven. Er werd eveneens aardewerk uit deze periode gevonden.

3 Assessmentrapport

3.1 Inleiding

Het assessmentrapport bevat de registratie en bijhorende observatie van de tijdens de begeleiding aangetroffen sporen, spoorcombinaties, archeologische structuren, vondsten en genomen stalen. Een assessment van sporen en vondsten en stalen, alsook een conservatie-assessment ontbreken daar er geen sporen, vondsten of stalen werden aangetroffen.

3.2 Opbouw van het plangebied

Tijdens de begeleiding werden er geen sporen aangetroffen. Wel kan de opbouw van het plangebied tot aan de afgegraven laag worden vastgesteld. Onder het bovenste uitgebroken vloerniveau bevond zich een vulling met recent bouwpuin, plastic, en piepschuim. Hieronder werd er een vloer uit gele baksteen aangetroffen. (afb. 3.1 & 3.2) Deze bakstenen hadden een afmeting van 20x9,5x4,5cm en werden gemetst met cement. De vloer werd overal in de magazijnzone aangetroffen en werd in een halfsteenverband aangelegd. Enkele binnenmuren en een plateau in het westen van het magazijn bevinden zich rechtstreeks op deze vloer en zijn dus op een later tijdstip geconstrueerd. Waarschijnlijk gebeurde de bouw van het plateau en de binnenmuren op een gelijktijdig tijdstip. De aanwezigheid van plasticfolie en piepschuim tussen het plateau en de vloer illustreren een recente constructiedatum voor het plateau (afb. 3.3).

Afb. 3.1. Onder het afgebroken vloerniveau kwam een tweede vloerniveau tevoorschijn.

Afb. 3.2. Detail van het oudere vloerniveau.

Afb. 3.3. Het oude vloerniveau werd afgedekt met plasticfolie, piepschuim, en recent bouwpuin.

In de ruimte ten oosten van het magazijn bevond zich een betonnen vloerplaat in plaats van tegels. Deze plaat reikte tot 20cm-mv.

De tegels en vloerplaat bevonden zich op een dunne stabilisatielaag uit grof geel zand (afb. 3.4 & 3.5). Doordat deze zich onder de vloer en de betonnen plaat bevond, kan worden afgeleid dat de plaat en de vloer tijdens één bouwphase werden aangelegd.

Afb. 3.4. Zicht op de stabilisatielaag onder de vloer.

Afb. 3.5. Zicht op de stabilisatielaag onder de betonnen plaat.

Onder de stabilisatielaag werd een niveau bestaande uit gecementeerde steenslag aangetroffen (afb. 3.6 & 3.7). Deze funderingslaag lijkt eveneens deel uit te maken van dezelfde bouwfase. Er werd een controlevenster aangelegd om de diepte hiervan vast te stellen.¹⁷ Ter hoogte van dit controlevenster was de steenslaglaag tussen 15 en 20cm dik. Onder de steenslag bevond zich een donkergrijze zandige laag. Mogelijk betreft het een ophogingslaag uit de Late Middeleeuwen of Nieuwe Tijd. Omdat de funderingslaag niet verder werd aangetast, kunnen eventuele archeologische resten hieronder in situ bewaard blijven.

¹⁷ Aangezien het controlevenster niet tijdens de begeleiding, maar tijdens een werfvergadering werd aangelegd, ontbreken foto's hiervan.

Afb. 3.6. Zicht op de gecementeerde steenslag onder de stabilisatielaag ter hoogte van de vloer.

Afb. 3.7. Zicht op de gecementeerde steenslag onder de stabilisatielaag ten hoogte van de betonnen plaat.

3.3 Assessment van de site

De archeologische begeleiding leverde geen relevante archeologische informatie op. De aangetroffen lagen dateren vermoedelijk na WOII. Tijdens de werken werd er besloten niet verder te verdiepen dan de aangetroffen steenslaglaag omdat dit extra vertraging en een financiële meerkost met zich zou meebrengen. Hierdoor kan het archeologische potentieel van het plangebied onder deze laag niet ingeschat worden. Mogelijk bevinden er zich onder deze fundering intacte ophogingslagen uit de Late Middeleeuwen of Nieuwe Tijd. Het niet aantreffen van archeologische overblijfselen tijdens deze begeleiding kan bijgevolg ook niet gezien worden als een weerspiegeling van het archeologische potentieel binnen het plangebied. Het plangebied herbergt met andere woorden potentieel nog steeds waardevolle archeologische contexten.

4 Conclusie

Tijdens de archeologische werfbegeleiding aan de Augustijnenstraat 72 te Mechelen werden geen archeologisch interessante contexten aangesneden. De reden hiervoor is niet het ontbreken van zulke overblijfselen, maar de geringe diepte van de werken. Over het archeologische potentieel van het plangebied onder het niveau dat geroerd werd tijdens de afbraakwerken kan geen uitsluitend gegeven worden.

4.1 Beantwoording van de onderzoeksvragen

Landschap

- 1 Hoe is de opbouw van het profiel (lithologische laagopvolging en bodemhorizonten)?
-Er werd geen profiel aangelegd omdat de werken slechts oppervlakkig plaatsvonden. De enige waargenomen lagen betreffen constructielagen van de recente bebouwing op het perceel.
- 2 In welke mate en waar is de bodem in het plangebied verstoord?
-Tijdens de begeleiding werd de bodem niet geroerd. De werken vonden niet dieper plaats dan de recente gecementeerde steenslag. Deze vraag kan bijgevolg niet adequaat worden beantwoord. Wel werd er een klein controlevenster aangelegd waarin de top van een potentiële ophogingslaag uit de Middeleeuwen of Nieuwe tijd werd aangesneden. Deze doet vermoeden dat de ondergrond ter hoogte van het plangebied niet dieper dan het archeologische niveau is geroerd. Dit kan evenwel niet met zekerheid gestaafd worden.

Bij het ontbreken van archeologische resten

- 3 Welke verklaring is hiervoor te geven? Is er sprake van :
 - a. (Sub)recente verstoring en postdepositionele processen?
-Het ontbreken van archeologische sporen tijdens deze begeleiding is louter te wijten aan de geringe verstoringsdiepte van de uitgevoerde werken. Het is aannemelijk dat er zich nog intacte archeologische niveaus binnen het plangebied bevinden.
 - b. Beperking van de archeologische waarnemingsmogelijkheden door bodemprocessen, methodische, technische, logistieke of personele beperkingen, weersomstandigheden, terreinomstandigheden (zoals huidig gebruik)?
-Het ontbreken van archeologische sporen tijdens deze begeleiding is louter te wijten aan de geringe verstoringsdiepte van de uitgevoerde werken. Het is aannemelijk dat er zich nog intacte archeologische niveaus binnen het plangebied bevinden.
 - c. Afwezigheid van bewoning en/of intensief landgebruik?
-Het ontbreken van archeologische sporen tijdens deze begeleiding is louter te wijten aan de geringe verstoringsdiepte van de uitgevoerde werken. Het is aannemelijk dat er zich nog intacte archeologische niveaus binnen het plangebied bevinden.
 - d. Een combinatie van genoemde factoren?
-Het ontbreken van archeologische sporen tijdens deze begeleiding is louter te wijten aan de geringe verstoringsdiepte van de uitgevoerde werken. Het is aannemelijk dat er zich nog intacte archeologische niveaus binnen het plangebied bevinden.

Vragen met betrekking tot de verwachte resten van bebouwing uit de Late Middeleeuwen/Nieuwe tijd

- 4 Wat is de ruimtelijke verspreiding van vondsten en de grondsporen?
-Er werden geen archeologisch waardevolle sporen of vondsten aangetroffen tijdens de begeleiding omdat de werken zich niet tot op het eerste leesbare archeologische niveau manifesteerden.
- 5 Welke specifieke activiteiten zijn hier uitgevoerd?
-N.v.t.

- 6 Uit historische bronnen is bekend dat in de omgeving van het plangebied leerlooierijen gevestigd zijn geweest. Zijn hiervoor aanwijzingen binnen het plangebied?
-N.v.t.
- 7 Zijn er aanwijzingen voor andere (specifieke) ambachtelijke activiteiten die zich binnen het plangebied hebben afgespeeld?
-N.v.t.
- 8 Hoe kunnen de vindplaatsen worden getypeerd?
-N.v.t.
- 9 Hoe verhouden de resultaten zich tot andere vindplaatsen? Wijkt het beeld af? Zo ja, waarom?
-N.v.t.
- 10 Wat is de aard van de archeologische resten?
-N.v.t.
- 11 Wat is de bewaringstoestand van de archeologische resten?
-N.v.t.
- 12 Wat is de datering van de archeologische resten en is er sprake van een fasering?
-N.v.t.
- 13 Wat is de ruimtelijke inrichting van het nederzettingsterrein, eventueel in verschillende fasen?
-N.v.t.
- 14 Is er een verwachting dat buiten het nu onderzochte gebied nog resten van de eventuele vindplaats aanwezig zijn en wat is de verwachting over de fysieke en inhoudelijke kwaliteit daarvan?
-De werken vonden niet plaats tot in het jongste archeologische niveau. Het aangelegde kijkvenster suggereert dat er nog een archeologisch niveau aanwezig is. Gezien de stadscontext waarin het plangebied zich bevindt, gaat het mogelijk om verschillende archeologische niveaus. Aangezien het archeologische niveau niet werd aangesneden kunnen er geen uitspraken gedaan worden over de kwaliteit van eventuele aanwezige archeologische relictten.

5 Samenvatting

Het Vlaams Erfgoed Centrum bvba heeft op 5 en 6 november 2018 een archeologische begeleiding uitgevoerd voor het plangebied Augustijnenstraat 72 te Mechelen. Het onderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van afbraak- en verbouwingswerken. De begeleiding volgt op een eerder uitgevoerd bureauonderzoek het VEC.

Op basis van het bureauonderzoek werd een hoge verwachting opgesteld voor contexten uit de Middeleeuwen en Nieuwe Tijd. Het plangebied maakt immers deel uit van de historische stadskern van Mechelen, die tevens geregistreerd staat als een archeologische zone. Nabij het plangebied werden in het verleden leerlooierskuipen opgegraven. Omdat een prospectie door middel van boringen, proefsleuven, of proefputten niet tot de mogelijkheden behoorde omwille van de bestaande bebouwing op het terrein, werd besloten over te gaan tot een archeologische begeleiding van de werken.

De werken die begeleid werden vonden niet dieper plaats dan een laag steenslag die deel uitmaakt van een bouwphase die als post-WOII wordt geïnterpreteerd. Bijgevolg werden er geen archeologische contexten aangesneden. Tijdens er werfvergadering werd er evenwel een klein kijkvenster gemaakt in de steenslagfundering. Onder de gecementeerde steenslag bleek zich een laag te bevinden die mogelijk geïnterpreteerd kan worden als een ophogingslaag uit de Middeleeuwen of Nieuwe Tijd. Indien dit vermoeden correct is, kan worden aangenomen dat het plangebied nog minstens 1 archeologisch waardevol niveau herbergt. Het archeologisch potentieel van het plangebied kan bijgevolg niet afgeschreven worden na de archeologische begeleiding.

Literatuur

- Chorley, P., 1998:** "The Ypres cloth industry 1200-1350: the pattern of change in output and demand", in: Dewilde, M., Ervynck, A. & A. Wielemans (red.), *Ypres and the Medieval Cloth Industry in Flanders. Archaeological and Historical Contributions*, Brussel, p. 111-124.
- Kinnaer, F., 2019:** "Een historische schets", in: Piessens, D., de Rue, Y.J.W.R. & R. Lettany (red.), *Archeologische souvenirs uit een Mechels verleden* (CAR Publications 2), Mechelen, p. 1-14.
- Kochen, M., 1981:** *Gids voor oud Mechelen*, Antwerpen & Haarlem.
- Schoups, A., 2018A:** *Augustijnenstraat 72, Mechelen: Een archeologienota* (VEC nota 146), Geel.
- Schoups, A. 2018B:** *Augustijnenstraat 72, Mechelen: Programma van maatregelen*, Geel.
- Troubleyn, L., Kinnaer, F. & A. Ervynck, 2007:** *Het Steen en de burgers. Onderzoek van de laatmiddeleeuwse gevangenis van Mechelen*, Mechelen.
- Verhulst, A., 1999:** *The rise of cities in North-West Europe*, Cambridge.

Lijst van afbeeldingen en tabellen

- Afb. 1.1. Locatiekaart van het plangebied.
- Afb. 1.2. Aanduiding van het plangebied op de GRB kaart.
- Afb. 1.3. Situatie voor de afbraakwerken.
- Afb. 1.4. Overzichtsplan van de geplande situatie.
- Afb. 1.5. Overzichtsplan van de geplande situatie met aanduiding van de bodemingrepen.
- Afb. 1.6. Locatie werkput 1 binnen het projectgebied.
- Afb. 2.1. Locatiekaart van het plangebied op de tertiaire kaart.
- Afb. 2.2. Locatiekaart van het plangebied op de quartairgeologische kaart.
- Afb. 2.3. Locatiekaart van het plangebied op de bodemkaart.
- Afb. 2.4. Locatiekaart van het plangebied op het DHM van Vlaanderen.
- Afb. 2.5. Het projectgebied met aanduiding van de CAI-locaties en beschermde monumenten.
- Afb. 3.1. Onder het afgebroken vloerniveau kwam een tweede vloerniveau tevoorschijn.
- Afb. 3.2. Detail van het oudere vloerniveau.
- Afb. 3.3. Het oude vloerniveau werd afgedekt met plasticfolie, piepschuim, en recent bouwpuin.
- Afb. 3.4. Zicht op de stabilisatielaag onder de vloer.
- Afb. 3.5. Zicht op de stabilisatielaag onder de betonnen plaat.
- Afb. 3.6. Zicht op de gecementeerde steenslag onder de stabilisatielaag ter hoogte van de vloer.
- Afb. 3.7. Zicht op de gecementeerde steenslag onder de stabilisatielaag ten hoogte van de betonnen plaat.
- Tabel 1.1. Overzicht van de archeologische periodes. (bron: Onderzoeksbalans Vlaanderen)
- Tabel 2.1. Overzicht meldingen uit de Centraal Archeologische Inventaris.

Bijlage 1 Plannenlijst

Projectcode	2018J19
Plannummer	1.1
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Locatiekaart van het plangebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2020
Plannummer	1.2
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Aanduiding van het plangebied op de GRB kaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2020
Plannummer	1.3
Type plan	Situatieplan
Onderwerp plan	Situatie voor de afbraakwerken
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	Onbekend
Plannummer	1.4
Type plan	Ontwerpplan
Onderwerp plan	Overzichtsplan van de geplande situatie
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	Onbekend
Plannummer	1.5
Type plan	Locatiekaart
Onderwerp plan	Locatie werkput 1 binnen het projectgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2020
Plannummer	2.1
Type plan	Tertiaire kaart
Onderwerp plan	Locatiekaart van het plangebied op de tertiaire kaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2020
Plannummer	2.2
Type plan	Quartairgeologische kaart
Onderwerp plan	Locatiekaart van het plangebied op de quartairgeologische kaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2020
Plannummer	2.3
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Locatiekaart van het plangebied op de bodemkaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2020

Projectcode	2018J19
Plannummer	2.4
Type plan	Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen
Onderwerp plan	Locatiekaart van het plangebied op het DHM van Vlaanderen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2020
Plannummer	2.5
Type plan	Centraal Archeologische Inventaris
Onderwerp plan	Het projectgebied met aanduiding van de CAI-locaties en beschermde monumenten
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2020

Bijlage 2 Fotolijst

Projectcode	2018J19
ID	3.1
Type	Vlakfoto
Vervaardiging	Digitaal
Onderwerp	Onder het afgebroken vloerniveau kwam een tweede vloerniveau tevoorschijn.
ID	3.2
Type	Detailfoto
Vervaardiging	Digitaal
Onderwerp	Detail van het oudere vloerniveau
ID	3.3
Type	Sfeerfoto
Vervaardiging	Digitaal
Onderwerp	Het oude vloerniveau werd afgedekt met plasticfolie, piepschuim, en recent bouwpuin
ID	3.4
Type	Vlakfoto
Vervaardiging	Digitaal
Onderwerp	Zicht op de stabilisatielaag onder de vloer
ID	3.5
Type	Vlakfoto
Vervaardiging	Digitaal
Onderwerp	Zicht op de stabilisatielaag onder de betonnen plaat
ID	3.6
Type	Vlakfoto
Vervaardiging	Digitaal
Onderwerp	Zicht op de gecementeerde steenslag onder de stabilisatielaag ter hoogte van de vloer
ID	3.7
Type	Vlakfoto
Vervaardiging	Digitaal
Onderwerp	Zicht op de gecementeerde steenslag onder de stabilisatielaag ten hoogte van de betonnen plaat

Bijlage 3 Vlakhoogtes

Bijlage 4 Afkortingen in de database

REFERENTIELIJSTEN

Versie 1.6

AARD SPOOR

Aard van het spoor

Code	Omschrijving
AKR	(oude) akkerlaag
AWC	aardewerkconcentratie
BA	balk
BES	beschoeiing
BG	boorgat
BKS	bekisting
BOC	botconcentratie
BPA	beschoeiing, palen
BPL	beschoeiing, planken
BPT	beerput/beerkelder
BRL	brandlaag
BU	bustum
BUN	visbun
BV	bouwvoor
CR	crematiegraf
DIG	dierbegraaving
DK	drenkkuil
DLT	doorlaat (door een muur)
DP	depressie
DR	drain
EG	erfgreppel
ES	esdek
FU	fuik
GA	gracht
GE	geul
GHE	grafheuvel
GR	greppel
GRK	grafkuil
GT	goot
HA	haard
HAK	haardkuil
HG	huisgreppel
HKC	houtschoolconcentratie
HI	hoefindruk
HO	hout
HU	hutkom
IN	inhumatiegraf
KEL	kelder
KGO	ovale kringgreppel
KGR	ronde kringgreppel
KGV	vierkante kringgreppel
KL	kuil
KS	karrenspoor
LAK	laklaag
LAT	latrine
LG	laag
LO	ophogingslaag
LS	stortlaag
MI	muurinsteek
MR	muur
MSK	mestkuil
MST	muursteen
MU	muuruitbraak
NV	natuurlijke verstoring
NVD	dierlijke verstoring
NVP	plantaardige verstoring

OV	oven
PA	houten paal
PAK	paal met paalkuil
PG	paalgat
PGK	paalgat met paalkuil
PK	paalkuil
PL	plank
PLW	plaggenwand
PO	poel
POE	poer
POT	potstal
PS	ploegspoor
PSE	ploegspoor, eergetouw
PSK	ploegspoor, keerploeg
REC	recent
RPA	palenrij
RPG	rij paalgaten
RPK	rij paalkuilen
RPL	rij planken
SG	standgreppel
SI	silo
SL	sloot
SPB	spaarboog
SPG	spitsgracht
SS	spitspoor
ST	steen
STC	steenconcentratie
VL	vlek
VR	vloer
VSC	vuursteenconcentratie
VW	vlechtwerk
WA	waterput
WG	weg
WK	waterkuil
WL	wal
WOO	woonlaag
XXX	onbekend

COUPEVORM

Vorm van de onderkant van het spoor in de coupe

Code	Omschrijving
ONR	onregelmatig
PNT	punt
RND	rond
VLK	vlak
KOM	komvormig
REV	revolvertas
VRK	vierkant
RHK	rechthoekig
NG	niet gecoupeerd

VLAKVORM

Vorm van het spoor op het horizontale vlak

Code	Omschrijving
LIN	lineair
ONR	onregelmatig
OVL	ovaal
RHK	rechthoekig
RND	rond
SIK	sikkelvormig
VRK	vierkant

KLEUR

Duiding van de kleur

Code	Referentie
BE	beige
BL	blauw
BR	bruin
GL	geel
GN	groen
GR	grijs
OR	oranje
PA	paars
RO	rood
RZ	roze
WI	wit
ZW	zwart

Daarnaast:

D	donker
L	licht
SCH	schoon
VL	vuil
ZR	zeer

DBRGR = donkerbruingrijs (hoofdkleur is dan grijs)

INSLUITSEL

Aard van een insluitel van een vulling

<u>Code</u>	<u>Referentie</u>
AS	as
AW	aardewerk vaatwerk
BOT	bot (geen schelp)
BS	baksteen
BW	bouwaardewerk (baksteen, dakpan, tegel)
FE	ijzeroer
FF	fosfaat
GL	glas
HK	houtschool
HL	huttenleem
HT	hout
KI	kiesel
LR	leer
MET	metaal
MN	mangaan
NS	natuursteen
OKR	oker
SCH	schelp
SL	slak
VKL	verbrande klei
VST	vuursteen

TEXTUUR

Textuur van een vulling met NEN-classificatie

<u>Code</u>	<u>NEN</u>	<u>Referentie</u>
K	K	klei
ZK	Ks1	zware klei
MK	Ks2	matig zware klei
LK	Ks3	lichte klei
Z-K		zandige klei
ZI		zavel
ZZI	Kz1	zware zavel
MZI	Kz2	matig lichte zavel
LZI	Kz3	lichte zavel
L	L	leem
SL	Lz1	siltige leem
Z-L	Lz3	zandige leem
V	V	veen
V1	Vk3	venige klei
V2	Vk1	kleig veen
V3	VKM	mineraalarm veen
Z-V	Vz1	zandig veen
Z	Z	zand
FZ	Zs1	fijn zand
MZ	Zs1	middelgrof zand
GZ	Zs1	grof zand
ILZ	Zs2	iets lemig zand
LZ	Zs3	lemig zand
IGHZ	g1	iets grindhoudend zand
MGHZ	g2	matig grindhoudend zand
SGHZ	g3	sterk grindhoudend zand
V-Z	Vz3	venig zand
G	G	grind
FG		fijn grind
GG		grof grind
IZHG	Gz1	iets zandhoudend grind
MZHG	Gz2	matig zandhoudend grind
SZHG	Gz3	sterk zandhoudend grind
ST		steen
HT		hout
H0	h1	humushoudend
H1	h2	matig humeus
H2	h3	humusrijk

INHOUD

Aard van het materiaal van een vondst

<u>Code</u>	<u>Referentie</u>
AW	aardewerk vaatwerk
AWG	gedraaid aardewerk
AWH	handgevormd Aardewerk
BAKSTN	baksteen
DAKPAN	dakpan
AXB	bot (geen schelp)
OMB	bot menselijk
ODB	bot dierlijk
CREM	crematieresten
BOUWMAT	bouwaardewerk (keramisch, geen steen)
COP	coproliet
GLS	glas (geen slak)
HK	houtschool
HT	hout (geen houtskool, geen plantaardige resten)
KER	keramische objecten (weefgewichten e.d.)
ODL	leer
MXX	metaal (geen slak)
MCU	koper/brons
MFE	ijzer
MPB	lood
MIX	gemengd
SXX	natuursteen (geen vuursteen)
PIJP	pijpenkoppen en -stelen
SCH	schelp
SLAK	slakken
TEGEL	tegel
OTE	textiel, touw
HUTTELM	verbrande klei (geen lemen gewichten)
SVU	vuursteen
XXX	overig

MONSTER

Aard van een monster

<u>Code</u>	<u>Referentie</u>
MA	monster algemeen
MAR	monster artropoden
MBOT	monster bot
MC14	monster voor ¹⁴ C-datering
MCH	chemisch monster
MCR	crematiemonster
MD	monster voor dendrochronologisch onderzoek
MDIA	diatomeemonster
MDNA	DNA-monster
MFF	fosfaatmonster
MHK	houtschoolmonster
MHT	houtmonster
MP	pollenmonster
MSC	schelpenmonster
MSL	monster slijpplaat
MZ	zadenmonster voor botanisch onderzoek

VERZAMELWIJZE

Manier waarop een vondst of monster is verzameld.

<u>Code</u>	<u>Referentie</u>
AAC	aanleg coupe (handmatig schaven)
AANV	aanleg vlak of profiel (handmatig)
BIGB	bigbag
COUP	couperen (handmatig)
DETC	detectorvondst
LICH	lichten (vondst met omringende grond integraal verwijderd)
MAA	machinale aanleg
MAF	machinale afwerking (of machinaal couperen)
MSCH	machinaal schaven
PUNT	puntvondst (ingemeten)
SCHA	uitschaven (handmatig)
SPIT	uitspitten (handmatig)
TROF	troffelen